

Ronja Hyvärinen & Tiia Pispala

LÄHISUHDEVÄKIVALLAN VAIKUTUKSET LAPSEN PSYKKISEEN KEHITYKSEEN

Kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoidajakoulutus

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sairaanhoitaja (AMK)
Tekijä/Tekijät	Ronja Hyvärinen & Tiia Pispala
Työn nimi	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen psyykkiseen kehitykseen - kirjallisuuskatsaus
Toimeksiantaja	Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu, sairaanhoitaja koulutusohjelma
Vuosi	2023
Sivut	35 sivua, liitteitä 8 sivua
Työn ohjaaja	Terhi Hede

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lähisuhdeväkivallan vaikutuksia lapsen psyykkiseen kehitykseen. Tavoitteena oli tuottaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle tutkittua ja luotettavaa tietoa, jota voidaan hyödyntää lasten ja nuorten mielenterveyteen ja kehitykseen liittyvässä opetuksessa. Tutkimuskysymyksenä oli: miten lähisuhdeväkivalta vaikuttaa lapsen psyykkiseen kehitykseen?

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, johon valikoitui kymmenen tutkimusta. Kaikki tutkimukset olivat englanninkielisiä. Aineisto kerättiin systemaattisella tiedonhaulla viidestä eri tietokannasta, hakuja rajattiin sisäänotto- ja poissulkukriteerien avulla. Aineiston analyysissä käytettiin induktiivista eli aineistolähtöistä analyysia ja se toteutettiin teemoittelun avulla. Tuloksista nousi esille kolme pääteemaa: lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen henkiseen hyvinvointiin, lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen käyttäytymiseen ja lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset.

Tämän opinnäytetyön tulokset olivat yhteneväisiä teoriaosuuden kanssa. Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen psyykkiseen kehitykseen olivat moninaisia, ja ne voivat vaikuttaa läpi elämänkaaren. Vaikutukset olivat samoja riippumatta siitä, kohdistuiko lähisuhdeväkivalta suoraan lapseen vai altistuiko lapsi lähisuhdeväkivallalle. Lähisuhdeväkivallan seuraukset voivat siirtyä sukupolvelta toiselle, kuten myös sen aiheuttamat mielenterveysongelmat. Tutkimuksista nousi esiin myös varhaisen puuttumisen merkitys; jatkossa voisi tutkia millaiset varhaisen puuttumisen menetelmät olisivat tehokkaita. Lisäksi aihetta olisi hyvä tutkia lisää Suomessa.

Asiasanat: lähisuhdeväkivalta, lapsi, psyykinen kehitys

Degree title	Bachelor of Health Care
Author (authors)	Ronja Hyvärinen & Tiia Pispala
Thesis title	The effects of domestic violence on the psychological development of children
Commissioned by	South-Eastern Finland University of Applied Sciences
Time	2023
Pages	35 pages, 8 pages of appendices
Supervisor	Terhi Hede

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to study the effects of domestic violence on the psychological development of children. The aim was to provide researched and reliable information to the South-Eastern Finland University of Applied Sciences, which can be used in a teaching children's and adolescent's mental health and development. The research question was: how does domestic violence affect children's psychological development?

The thesis was carried out as a descriptive literature review, with ten studies selected. All the studies were in English. The data were collected from five different databases using systematic data searches, and searches were limited by admission and exclusion criteria. Material-based analysis was used in the analysis of the material, and it was carried out using a thematic method. Three main themes emerged from the results: the impact of domestic violence on the child's mental well-being, the impact of domestic violence on the child's behavior and the long-term effects of domestic violence.

The results of this thesis were consistent with the theoretical part. The effects of domestic violence on the child's psychological development were diverse and can affect the entire life cycle. The effects were the same regardless of whether the child was a victim of domestic violence or whether the child was exposed to domestic violence. The consequences of intimate violence can be passed on from one generation to the next, as well as the mental health problems it causes. The studies also highlighted the importance of early intervention; in the future it could be examined what kind of early intervention methods would be effective. In addition, further research should be carried out in Finland.

Keywords: domestic violence, child, psychological development

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	VÄKIVALTA JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA	7
2.1	Lähisuhdeväkivallan muodot	9
2.1.1	Fyysinen väkivalta	9
2.1.2	Henkinen väkivalta.....	10
2.1.3	Seksuaalinen väkivalta	10
2.1.4	Taloudellinen väkivalta.....	11
2.1.5	Kulttuurinen ja uskontoon liittyvä väkivalta.....	11
2.2	Lapsiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta	12
2.2.1	Fyysinen pahoinpitely	13
2.2.2	Henkinen pahoinpitely.....	13
2.2.3	Seksuaalinen pahoinpitely	14
2.2.4	Kulttuurinen ja uskontoon liittyvä pahoinpitely	15
3	LAPSEN PSYKKINEN KEHITYS	16
4	VÄKIVALLAN VAIKUTUKSET LAPSEEN	17
4.1	Fyysiset vaikutukset.....	18
4.2	Psyykkiset vaikutukset.....	19
4.3	Sosiaaliset vaikutukset	20
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS.....	21
6	KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ	21
6.1	Aineiston hakuprosessi.....	22
6.2	Aineiston analysointi	23
7	TULOKSET.....	24
7.1	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen henkiseen hyvinvointiin	24
7.2	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen käyttäytymiseen	25
7.3	Lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset.....	25
8	POHDINTA.....	26

8.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	26
8.2 Luotettavuus ja eettisyys	27
8.3 Jatkotutkimusehdotelma	29
LÄHTEET	30

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhakutaulukko

Liite 2. Tutkimustaulukko

Liite 3. Teemoittelutaulukko

1 JOHDANTO

Lähisuhdeväkivaltaa on usein hankalaa monien muotojensa vuoksi tunnistaa, ja siitä kertoo osaltaan myös se, että rikoslakikaan ei tunne lähisuhdeväkivallan käsitettä. (THL 2022c.) Lähisuhdeväkivaltaa on monien muotojensa, ilmoittamatta jättämisten, asioiden arkaluontoisuuden sekä uhrien ja tekijöiden peitelyiden takia hankalaa saada tilastoitua luotettavasti (Tilastokeskus 2021; Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. 2021), mutta lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi Suomella on muun muassa Istanbulin sopimuksen tuoma velvollisuus pyrkiä lisäämään ihmisten tietoisuutta väkivallasta. Kouluissa on velvollisuus opetuksessa käsitellä sukupuolten välisiä tasa-arvoasioita, sukupuolirooleja, väkivallattomia ristiriitojen ratkaisemistaitoja, sekä henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja toisten kunnioittamiseen liittyviä asioita, ja kouluissa opetetaan lisäksi muun muassa lasten ja nuorten turvataitoja (Riski & Viuhko 2022, 17).

Työtä lapsien suojelemiseksi on Suomessa tehty jo pitkään niin oma-aloitteisesti, kuin myös kansainvälisestäikin, sillä esimerkiksi Yhdistyneiden Kansakuntien Yleissopimus lapsen oikeuksista tuli Suomessa voimaan vuonna 1991 (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991). Silti lähisuhdeväkivaltaa esiintyy huomattavissa määrin, ja se on erityisen haitallista lapsille, sillä lapsen tulisi voida luottaa vanhempiensa tarjoamaan turvalliseen ympäristöön, huolenpitoon ja lapsen perustarpeiden tyydyttämiseen. Kaikkien edellä mainittujen asioiden täyttymättä jääminen voidaan lukea lapsen laiminlyömiseksi ja kaltoinkohteluksi (Korpilahti ym. 2019, 20; THL 2022b). Altistuminen perheessä muuten tapahtuvalle lähisuhdeväkivallalle voidaan myös lukea lapsen kaltoinkohteluksi (WHO s.a.)

Lapsen kehittyminen on laaja ja kokonaisvaltainen käsite, joka sisältää lapsen fyysisen, psyykkisen, hengellisen, moraalisen, psykologisen ja sosiaalisen kehityksen (Iivonen 2019, 93). Lapsen psyykkinen kehitys alkaakin jo äidin kohdussa ollessa, ja jo silloin geneettisten tekijöiden lisäksi monet muutkin tekijät vaikuttavat lapsen kehittyviin ominaisuuksiin, ja syntymän jälkeen jo aivan ensihetkestä alkaen saadut kokemukset vaikuttavat lapsen kehitykseen. (Mänty-

maa ym. 2016, Aivojen kehitys ja varhainen vuorovaikutus.) Lapsuudessa koettu väkivalta saattaa herkästi synnyttää lapsen kehitykseen välittömiä tai piileviä psyykkisiä, fyysisiä tai sosiaalisia ongelmia, ja niiden seuraukset voivatkin olla todella vakavia ja kauaskantoisia (Krug ym. 2002).

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata lähisuhdeväkivallan vaikutuksia lapsen psyykkiseen kehitykseen. Tavoitteena on tuottaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle tutkittua ja luotettavaa tietoa, jota voidaan hyödyntää lasten ja nuorten mielenterveyteen ja kehitykseen liittyvässä opetuksessa. Tutkimuskysymys on: miten lähisuhdeväkivalta vaikuttaa lapsen psyykkiseen kehitykseen?

Lähisuhdeväkivallasta puhutaan paljon mediassa, joka tekee aiheesta ajankohtaisen, kuitenkin väkivallan vaikutukset lapseen eivät nouse keskusteluissa esiin niin usein kuin pitäisi, siksi aihe kiinnosti työn molempia tekijöitä. Tässä työssä lapsesta puhuttaessa tarkoitetaan alle 18-vuotiasta (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 6. §; WHO 2018). Tässä työssä ei ole huomioitu Covid-19-pandemian vaikutuksia kyseiseen aihepiiriin liittyen, koska sen pitkäaikaisvaikutuksia aiheeseen liittyen ei ole vielä pystytty tutkimaan.

2 VÄKIVALTA JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA

Väkivaltaa voidaan määritellä usealla tavalla. WHO:n määritelmän mukaan väkivallalla tarkoitetaan tekoa, jossa ihminen tahallisesti käyttää tai uhkaa käyttää fyysistä voimaa tai valtaa itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään. Teosta seuraa tai voi hyvin todennäköisesti seurata kuolema, fyysinen tai psyykinen vamma, kehityksen häiriintyminen tai perustarpeiden tyydyttämättä jääminen. WHO:n määritelmän ulkopuolelle jää tahattomat teot, esimerkiksi suurin osa liikenneonnettomuuksista. Määritelmään sisällytetty vallan käyttö laajentaa väkivallan mieltämisen koskemaan myös valtasuhteesta johtuvia tekoja, uhkauksia ja pelottelua. Tämän myötä myös laiminlyönti ja tekemättä jättäminen on väkivaltainen teko. (Krug ym. 2002; Korpilahti ym. 2019, 20.) WHO:n määritelmä on kansainvälisesti hyväksytty. Suomessa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen käyttämät käsitteet väkivallasta pohjautuvat kyseiseen määritelmään. (Bildjuschkin ym. 2020.)

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jossa tekijä on tai on ollut läheisessä suhteessa uhriin. Uhri on tekijän nykyinen tai entinen kumppani, lapsi, lähisukulainen tai muu läheinen. Perheväkivalta, parisuhdeväkivalta ja seurusteluväkivalta ovat kaikki lähisuhdeväkivaltaa. (THL 2022c.) Myös lapsen kaltoinkohtelu, vammaisiin ja ikääntyviin kohdistuva tai kunniaan liittyvä väkivalta voivat olla lähisuhdeväkivaltaa (Rikksentorjuntaneuvosto s.a). Lähisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikissa yhteiskuntaluokissa, ikäryhmissä, kulttuureissa. Uhriina voi olla nainen tai mies. (Perhekeskus 2021.) Tyypillisesti kuitenkin lähisuhdeväkivallan kohteena on nainen tai lapsi. Etenkin vakavassa ja toistuvassa kumppaniin kohdistetussa väkivallassa yleensä nainen on kohde ja mies tekijä. Lähisuhdeväkivallan seurauksena naiset myös saavat keskimäärin vakavampia vammoja ja todennäköisemmin kuolevat sen seurauksena kuin miehet. (Rikksentorjuntaneuvosto s.a.)

Perheväkivallalla tarkoitetaan sellaista väkivaltaa, jossa perheenjäsen on toisen perheenjäsenen väkivallan kohteena, ja se altistaa aina kaikki muutkin perheeseen kuuluvat väkivallalle ja sen vaikutuksille. (Bildjuschkin ym. 2020.) Parisuhdeväkivalta on lähisuhdeväkivaltaa, joka tapahtuu läheisessä parisuhteessa. Uhrille se on erityisen haavoittavaa, koska se tapahtuu intiimissä parisuhteessa. Nuorten parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa kutsutaan seurusteluväkivallaksi. Se eroaa aikuisten parisuhdeväkivallasta, koska nuorella ei välttämättä ole riittäviä kognitiivisia ja emotionaalisia taitoja erottaa, mikä on seurustelusuhteessa sallittua ja toivottavaa. (THL 2022c.)

Väkivallan ja lähisuhdeväkivallan muodoista puhuttaessa on tärkeää myös nostaa esille termi sukupuolistunut väkivalta, jolla tarkoitetaan väkivaltaa, joka esiintyy erilaisena puhuttaessa tekijän tai uhrin sukupuolista. Tekijän ja uhrin sukupuolilla on vaikutusta esimerkiksi väkivallan ilmenemisen muotoihin, sen kokemiseen, avun saamiseen ja sen merkitystä sekä seurauksia tarkasteltaessa. Voidaan esimerkiksi puhua naisiin kohdistuvasta väkivallasta, jolloin väkivalta kohdistuu naiseen vain sen takia, että hän on nainen. Tämä voi näytettyä monissa eri muodoissa, ja yleisimpiä ovat lähisuhdeväkivalta, seksuaalinen väkivalta ja häirintä, joka kohdistuu uhriin nimenomaan hänen naissuku-

puolensa takia. Tällainen naisiin kohdistuva väkivalta voi pahimmillaan ilmentyä esimerkiksi niin, että yhteiskunnassa alkaa esiintymään naisilla käytävää ihmiskauppaa, prostituutiota, heidän sukuelinten silpomista ja esimerkiksi kuniaan liittyvää uhkailua, pahoinpitelyitä tai murhia. Miehiin kohdistuva väkivalta taas useimmiten ilmenee tutun tai tuntemattoman miehen tekemänä tekona, joka usein tapahtuu julkisella paikalla, ja se voi näyttäytyä esimerkiksi sukuelinten silpomisena tai olla miehen painostamista tai pakottamista väkivaltaisiin tekoihin. Sukupuolivähemmistöihin kohdistuva väkivalta on myös sukupuolistunutta väkivaltaa, kun uhri kokee väkivaltaa sukupuoli-identiteettinsä takia. (Bildjuschkin ym. 2020.)

2.1 Lähisuhdeväkivallan muodot

Lähisuhdeväkivallalla on monia ilmenemismuotoja. Lähisuhdeväkivalta voi olla fyysistä, psyykkistä tai seksuaalista. (Rikoksentorjuntaneuvosto s.a.) Väkivallan eri muodot usein yhdistyvät ja lomittuvat, joten sama henkilö joutuu kohtaamaan samanaikaisesti tai ajan mittaan useita eri väkivallan muotoja. Väkivallan ilmenemiseen vaikuttaa osallisten elämäntilanne, ikä ja ajattelutapa. Väkivalta voi joskus alkaa niin hienovaraisesti, ettei sitä meinaa tunnistaa väkivallaksi. (Nollalinja 2021.)

2.1.1 Fyysinen väkivalta

Fyysisellä väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jossa tahallisesti loukataan yksilön ruumiillista koskemattomuutta (Bildjuschkin ym. 2020). Esimerkiksi tukistaminen, lyöminen, potkiminen, ravistelu, raapiminen ja ampuma- ja teräaseen käyttäminen ovat fyysistä väkivaltaa (Perhekeskus 2021), ja sen alle luetaan myös kemiallinen väkivalta, jossa tekijä aiheuttaa tahallisesti vahinkoa uhrin hyvinvoinnille yleensä esimerkiksi lääkkeillä, päihteillä, kemikaaleilla tai muilla vaarallisilla aineilla (Bildjuschkin ym. 2020).

Väkivallasta puhuttaessa yleensä ensimmäisenä tulee mieleen juuri fyysinen väkivalta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että fyysistä väkivaltaa olisi aina helppo tunnistaa. Usein muihin väkivallan muotoihin liittyy myös fyysinen väki-

valta, esimerkiksi seksuaaliseen väkivaltaan saattaa liittyä monenlaista fyysistä väkivaltaa. Tämä väkivallan muoto on aina luokiteltavissa rikokseksi. (Nollalinja 2019.)

2.1.2 Henkinen väkivalta

Henkisellä väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jossa tahallisesti vahingoitetaan yksilön psyykkistä hyvinvointia. Henkinen väkivalta voi ilmetä esimerkiksi toisen kontrollointina, eristämisenä tai alistamisena. (Bildjuschkin ym. 2020.) Myös nimittely, voimakas mustasukkaisuus, tavaroiden hajottaminen ja itsemurhalla uhkaaminen ovat henkistä väkivaltaa (Perhekeskus 2021).

Vainoamisella uhrille tai uhreille useimmiten pyritään aiheuttamaan pelkoa tai ahdistusta tarkoituksellisesti joko uhkailemalla, seuraamalla, tarkkailemalla tai muuten ahdistelemalla heitä. (Bildjuschkin ym. 2020.) Vainoamista voi myös olla jatkuva soitteleminen tai viestitteleminen, muuten häiriköiminen, kotirauhan rikkominen tai esimerkiksi näennäisesti positiivisina pidetyt teot, kuten terveisien lähettäminen, ja nämä teot voivat ulottua myös kodin ulkopuolelle, esimerkiksi työpaikalle (Rikosuhripäivystys s.a.). Nykyaikana nämä voivat myös tapahtua verkossa, jolloin puhutaan digitaalisesta väkivallasta (Riski & Viuhko 2022, 14).

Myös välineellinen väkivalta on yksi henkisen väkivallan muoto, ja se esiintyy tahallisena uhrin omaisuuteen tai läheisiin kohdistuvana tekona, jonka takana on usein motivaationa saavuttaa jotakin tiettyä. Kyseinen vahingonteko voi esimerkiksi olla uhrin omaisuuden tuhoamisen lisäksi hänen lemmikkieläintensä tai läheistensä vahingoittamista, ja usein teon tarkoituksena on halu aiheuttaa välillisesti uhrille kipua ja kärsimystä, tai näillä teoilla voidaan yrittää kontrolloida häntä tai hänen tekemisiään. (Bildjuschkin ym. 2020.)

2.1.3 Seksuaalinen väkivalta

Seksuaalista väkivaltaa on muun muassa seksuaalisella väkivallalla uhkaileminen, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen, seksuaaliseen kanssakäymiseen tai seksiin painostaminen tai pakottaminen, raiskaus tai sen

yrittäminen, seksuaalinen halventaminen, ehkäisyn käyttämisen kieltäminen, pakottaminen aborttiin, tai pornografiaan pakottaminen (Joki-Erkkilä 2019, 271–272; Nollalinja 2021).

2.1.4 Taloudellinen väkivalta

Taloudellisessa väkivallassa tekijä tahallisesti loukkaa tai rajoittaa uhrin taloudelliseen elämään liittyviä itsemääräämisoikeuksia esimerkiksi hallinnoimalla uhrin rahallista omaisuutta (Bildjuschkin ym. 2020) ja näin ollen uhrin itsenäisen rahankäyttö estyy, eikä hän pysty tekemään tai osallistumaan talouteen ja rahankäyttöön liittyviin päätöksiin (Nollalinja 2021). Taloudellinen väkivalta on yleensä toisen ihmisen taloudellista hyväksikäyttöä, ja parisuhteiden lisäksi tällaista voi usein ilmetä esimerkiksi lähisuhteissa iäkkäitä henkilöitä tai lapsia kohtaan, joiden raha-asioita hoitaa joku muu oman etunsa mukaisesti. Taloudellista väkivaltaa on edellä mainittujen lisäksi myös toisen ihmisen työmahdollisuuksien ja työssä käymisen rajoittaminen tai häiritseminen, ja eron jälkeinen toisen taloudellisten resurssien riistäminen, heikentäminen tai tuhoaminen. (Taloudellinen väkivalta tutuksi s.a.)

2.1.5 Kulttuurinen ja uskontoon liittyvä väkivalta

Kulttuurisen väkivallan tarkoitus on eri kulttuureissa esiintyvien haitallisten toimintakäytäntöjen kautta tahallisesti loukata tai rajoittaa joko yhden yksilön tai ihmisryhmän itsemääräämisoikeutta tai heidän koskemattomuuttaan. Kulttuuriin liittyvän väkivallan muotoja ovatkin esimerkiksi yhteisöissä ilmenevät tiukat säännöt ja yhteisön ulkopuolelle sulkeminen. On myös erotettava kulttuuriin liittyvästä väkivallasta omana osa-alueenaan uskontoon liittyvä väkivalta, sillä vaikka ne voivat joskus ilmentyäkin samoin tavoin, ne voidaan erottaa toisistaan taustalla vaikuttavien syiden ja niiden perusteluiden johdosta. Uskontoon liittyvässä väkivallassa uskontoon sidoksissa olevalla tai uskonnolla perustellulla haitallisella toimintatavalla tahallaan loukataan tai rajoitetaan yksilön tai ihmisryhmän itsemääräämisoikeutta tai koskemattomuutta. (Bildjuschkin ym. 2020.) Edellä mainittujen lisäksi uskonnollista väkivaltaa on myös muun mu-

assa jonkun uskonnon pilkkaaminen, uskonnon ja sen harjoittamisen kieltäminen, uskontoon ja sen sääntöihin pakottaminen ja siihen liittyvillä asioilla uhkaileminen sekä kiristäminen (MLL s.a.).

Kulttuuriin liittyvään väkivaltaan kuuluu myös omana osa-alueenaan kunniaan liittyvä väkivalta, joka on yhteisöllistä väkivaltaa, jossa useimmiten tekijänä tai tekijöinä on oma perheenjäsen, oma perhe, suku tai yhteisö. Syynä voi olla esimerkiksi se, etteivät he hyväksy jonkun perheen- tai yhteisön jäsenen toimintaa, ja koittavat erilaisin väkivallan keinoin kontrolloida uhrin käyttäytymistä, esimerkiksi vainoamalla, psyykkisellä painostuksella, väkivallalla uhkailulla tai fyysisellä voimankäytöllä. (Bildjuschkin ym. 2020; MLL s.a.) Kunniaan liittyvä väkivalta usein kohdistuu esimerkiksi tyttöihin ja naisiin, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin, tai uskontokunnista ja avioliitoista eroon pyrkiviin (MLL s.a.).

2.2 Lapsiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta

WHO:n (1999) mukaan lapsen laiminlyöntiä ja kaltoinkohtelua on kaikki fyysinen ja henkinen pahoinpitely, mikä aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa vahinkoa lapsen terveydelle, selviytymiselle, kehittymiselle tai ihmisarvolle. Lapsen laiminlyönnillä tarkoitetaan yleensä hänen perustarpeidensa laiminlyöntiä. Esimerkiksi hänen hygieniansa tason, emotionaalisten tai muiden hänen tarpeidensa, monipuolisen ravitsemuksen, terveydenhuoltoon hakeutumisen tai annettujen terveydenhoito-ohjeiden laiminlyönti sekä piittaamattomuus lapsen koulunkäynnistä, itse lapsesta tai lapsen turvallisuudesta, esimerkiksi lapsen altistaminen vaaralliselle ympäristölle ovat perustarpeiden laiminlyöntiä. (Korpilahti ym. 2019, 20; THL 2022b.) Lapsen altistuminen parisuhdeväkivallalle voidaan myös lukea lapsen kaltoinkohteluksi (WHO s.a.).

Lapsiin kohdistuvan väkivallan muotoja voidaan jaotella sukupuolen mukaan, sillä jo lapsena pojat kokevat yleensä enemmän fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa, ja tytöt kokevat enemmän seksuaalista häirintää ja väkivaltaa sekä henkistä että fyysistä väkivaltaa jo kotioloissaan (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; THL 2022b).

Kiusaaminen on yksi lapsien keskuudessa ilmenevä väkivallan muoto, joka voi ilmentyä fyysisenä, sanallisena, tai epäsuorana toimintana, esimerkiksi systemaattisena ryhmän ulkopuolelle jättämisenä. Kiusaamisessa toiselle aiheutetaan toistuvaa tahallista harmia tai haittaa, ja usein tekijällä tai tekijöillä on uhrilla enemmän voimaa, valtaa tai muita resursseja, joiden takia puolustautuminen ja suojautuminen vaikeutuvat. On olemassa myös syrjivää kiusaamista, joka on esimerkiksi uhrin ihonvärin, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden, toimintarajotteisuuden, kansalaisuuden tai etnisen taustan takia aiheutuvaa. (Salmivalli 2019, 237–238.)

2.2.1 Fyysinen pahoinpitely

Fyysistä väkivaltaa lasta kohtaan on muun muassa töniminen, tukistaminen, lyöminen, potkiminen, vauvan ravistelu, lapsen syömään pakottaminen sekä kuritusväkivalta, joka ilmenee esimerkiksi läpsimisenä, repimisenä, tukistamisena, luunappien antamisena, nipistelynä tai tönimisenä, ja kuritusväkivallan tarkoitus on rankaista lasta tai säädellä lapsen käyttäytymistä aiheuttamalla epämukavuutta tai kipua (THL 2022b; MLL s.a.). Myös esimerkiksi itkevän tai huutavan vauvan tai lapsen hiljentämisen yrittäminen mahdollisella vaarallisilla lääkkeillä tai alkoholilla on fyysisen väkivallan alle lueteltavaa kemiallista väkivaltaa (THL 2022b).

2.2.2 Henkinen pahoinpitely

Henkistä väkivaltaa lasta kohtaan on muun muassa vanhempiensa välisen väkivallan näkeminen, kuuleminen, ja sen merkkien näkeminen jälkikäteen. Lisäksi muutenkin epävakaat kotiolot, ja esimerkiksi myös väkivaltaisille ohjelmille tai peleille altistuminen voidaan lukea osittain henkisen väkivallan ja osittain laiminlyönnin alle. (Nikkola & Korkman 2017.) Voidaankin yleisesti sanoa, että kaikenlainen väkivallalle tai väkivaltaiselle ilmapiirille altistuminen on väkivaltaa lasta kohtaan, sillä se luo turvattomuuden tunnetta sekä pelkoa. Myös muun muassa murjottaminen, lapsen haukkuminen ja hänelle huutaminen, esineiden heittäminen, lapsen äärimmäinen kontrollointi sekä uhkaileminen ovat henkistä väkivaltaa. (THL 2022b; MLL s.a.)

Myös lapsen käyttäminen aikuisten välisen väkivallan välineenä on väkivaltaa lasta kohtaan, ja se voi ilmentyä muun muassa niin, että lapsi joutuu vanhempiensa riitojen keskelle vanhempien puhuessa lapselle vuorotellen toisesta vanhemmasta pahaa, jolloin lapsen lojaalisuus vanhempiaan kohtaan on koe- tuksella aiheuttaen vahingollisia ristiriitoja lapsen ajatuksissa. Tämä voi näyt- täytyä myös toisen tai kummankin vanhemman tekoina, esimerkiksi eron jäl- keen lapselle kerrotaan toisen vanhemman olevan syyllinen eroon, lasta ei pa- lauteta sopimuksien mukaan vanhempien välillä tai muuten toinen vanhempi rikkoo usein sovittujen tapaamisten ehtoja, lasta yritetään viedä ulkomaille il- man toisen vanhemman suostumusta tai toinen vanhempi uhkaa satuttaa lasta tai tappaa lapsen. (Puura 2016, Vanhemmuuteen vaikuttavat riskitekijät ja olosuhteet; MLL s.a.)

2.2.3 Seksuaalinen pahoinpitely

Lapsiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta, seksuaaliväkivalta, tai lapsen sek- suaalinen hyväksikäyttö voi olla hyvin eriasteista, ja se voi olla esimerkiksi lap- sen altistamista hänen ikäänsä kuulumattomalle seksuaaliselle toiminnalle tai kuvamateriaalille, lapseen kohdistuvaa sopimatonta käyttäytymistä tai kosket- telua, tai lapsen houkuttelemista seksuaalisiin tekoihin. Lapsen vähäisen elä- mänkokemuksen sekä kehittymättömyyden takia rikoslaki suojaa lapsen oi- keuksia saada suojelua, ja siksi esimerkiksi lapsen seksuaaliseen hyväksi- käyttöön syyllistynyt henkilö ei voi vedota lapsen seksuaaliseen itsemäärää- misoikeuteen. (THL 2022b.) Toisin kuin aikuisten välisessä seksuaaliväkival- lassa, usein lapsiin kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan liittyy enemmän mani- puloimista luottamuksen saamiseksi ja teon peittelemiseksi, tekijä on lapselle tuttu ja hyväksikäyttö jatkuu pitkään muuttuen koko ajan vakavammaksi, ja sitä edeltää lapsen niin sanottu valmisteleminen eli grooming. Lapset ovatkin ehkä herkemmin peloteltavissa pitämään teot salaisuutena, sillä lapsi voi pe- lätä tekijän uhkauksia ja kokea avuttomuutta sekä pelkoa siitä, ettei hänen kertomaansa uskottaisi. (Joki-Erkkilä 2019, 274, 277.)

Kaksi saman ikäistä ja vastaavassa kehitysvaiheessa olevaa nuorta saavat harrastaa keskenään seksiä molemmin puoleisen myöntymisen myötä, mutta

lapsen ja nuoren turvaksi on lakisääteinen suojaikäraja 16 vuotta. Sillä katsotaan, että sitä nuorempi henkilö ei kuitenkaan pääsääntöisesti olisi täysin kykenevä antamaan suostumustaan seksuaaliseen kanssakäymiseen, ja tällä halutaan suojella lapsia ja nuoria heitä vanhempien henkilöiden hyväksikäytöltä. Suojaikäraja on 18 vuotta, jos katsotaan, että nuori on erityisen suojelun tarpeessa, ja näin voi olla, jos nuorella on esimerkiksi kehityksellisiä ongelmia. (THL 2022b.)

2.2.4 Kulttuurinen ja uskontoon liittyvä pahoinpitely

Lapsiin ja nuoriin liittyvään kulttuuriseen ja uskontoon liittyvään lähisuhdeväkivaltaan kuuluvat esimerkiksi muun muassa pakkoavioliitot, eroamisen estäminen, sekä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen. (Bildjuschkin ym. 2020; MLL s.a.)

Nuorena sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin lukeutuminen lisää huomattavasti riskiä joutua häirinnän kohteeksi. 2019 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan jopa 40 prosenttia näihin vähemmistöihin kuuluvista nuorista oli kokenut henkistä väkivaltaa joko omien vanhempiensa tai muiden nuoren elämässä tärkeiden aikuisten osalta. Vuonna 2021 tehdyssä kouluterveyskyselyssä tuli ilmi, että myös vähemmistöryhmiin kuuluvat toimintarajoitteiset nuoret ovat kokeneet ikätovereitaan enemmän fyysisiä uhkia, seksuaalista häirintää sekä väkivaltaa. Nämä nuoret olivat kokeneet henkistä ja fyysistä väkivaltaa vanhempiensa tai muiden heille tärkeiden aikuisten toimesta yleisemmin kuin ikätoverinsa. Useampaan väestöryhmään kuulumisen voi lisätä riskejä. (Riski & Viuhko 2022, 15.) Vuonna 2021 sijoitettuna olevista alaikäisistä lapsista noin joka kolmas ja yläkouluikäisistä noin joka toinen on kertonut kokeneensa henkistä väkivaltaa vanhempiensa tai hänestä huolta pitävän aikuisen taholta. Lisäksi fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kertoi kokeneensa alakouluikäisistä 23 prosenttia ja yläkouluikäisistä 32 prosenttia vanhempiensa tai huolta pitävän aikuisen taholta. (THL 2022a.)

3 LAPSEN PSYKKINEN KEHITYS

Ihmisen mielen kehitykselle luodaan perusta lapsuudessa ja nuoruudessa. Olosuhteiden ollessa suotuisat, aikuisikään tullessaan yksilöllä on hyvät sosiaaliset taidot, kyky ymmärtää ja säädellä omaa tunne-elämäänsä ja käyttäytymistään, tuntea myötätuntoa sekä kyky kiintyä toisiin ihmisiin. Monet tekijät vaikuttavat varhaisten ihmissuhteiden laatuun ja kokemuksiin, joita on saatu lapsuudessa ja nuoruudessa. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi perheenjäsenten väliset ihmissuhteet, suvun ja yhteisön tuki ja normit sekä kulttuuri ja sen muutokset, jotka vaikuttavat vanhemmuuteen ja sitä kautta lasten ja nuorten kokemuksiin. (Puura & Laukkanen 2016, Biopsykososiaalinen kehitys.)

Lapsen psyykinen kehitys alkaa jo ennen syntymää. Äidin hyvinvointi, ravitsemus, ympäristötekijät ja altistuminen esimerkiksi stressihormoneille vaikuttavat sikiöön. Yhdessä geneettisten tekijöiden kanssa nämä voivat vaikuttaa lapsen ominaisuuksiin, kuten temperamenttiin, ärtyvyyteen ja säätelykykyyn. Aistihavainnot, joita sikiö tekee raskauden viimeisen kolmanneksen aikana, rekisteröityvät keskushermostoon. Ympäristöstä saadut kokemukset, kuten vauvana ja pikkulapsena koettu hoiva ja vuorovaikutus vanhempien kanssa, ohjaavat aivojen toiminnallista kehittymistä. Psyykinen kehitys rakentuu useamman kehityksen osa-alueen etenemisestä, yhdistymisestä ja vaikuttamisesta toisiinsa. Motorinen kehitys, kognitiivinen kehitys, vuorovaikutustaidot, tunne-elämän kehitys, sosiaalinen kehitys ja kommunikaation kehitys etenevät aluksi erillisinä, minkä jälkeen sulautuvat ne yhteen ja synnyttävät uusia taitoja. Lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana tällaisia kehitystasohyppäyksiä on useita. (Mäntymaa ym. 2016, Aivojen kehitys ja varhainen vuorovaikutus.)

Turvallisen kiintymyssuhteen muodostuminen on lapsen ensimmäisen elinvuoden keskeisin kehitystehtävä, se luo pohjan perusluottamuksen syntymiselle eli kokemukselle, että toiselta ihmiseltä saa turvaa, lohtua ja hoivaa. Lapsen yksilöllistyminen ja itseluottamus alkaa rakentumaan ensimmäisen vuoden aikana. Sosiaalinen kehittyminen alkaa syntymän jälkeen tarkkailemalla valppaasti läheisiä ja matkimalla heidän ilmeitään. Alusta alkaen lapsella on kyky kiintymykseen ja vuorovaikutukseen. (Korpilahti ym. 2019, 16; Korhonen 2021.)

Nuoruudeksi kutsutaan kehitysvaihetta, jonka aikana nuori kypsyy fyysisesti ja psyykkisesti. Tässä kehitysvaiheessa fyysinen ja psyykinen kehittyminen ovat tiukasti yhteydessä toisiinsa. Kehitysvaiheen tarkoituksena on itsenäistyminen ja oman identiteetin saavuttaminen. (Aalberg 2016, Nuoruusiän psyykinen kehitys; Puura & Laukkanen 2016, Biopsykososiaalinen kehitys.) Nuorelle kehittyy uusi reflektiivinen ajattelukyky, joka mahdollistaa esimerkiksi lapsuusajan kokemusten, traumojen ja nykyisyyden käsittelemisen eri tavalla (Puura & Laukkanen 2016, Biopsykososiaalinen kehitys). Nuoruus jaetaan usein kolmeen eri kehitysvaiheeseen: varhaisnuoruuteen, varsinaiseen nuoruuteen ja myöhäisnuoruuteen. Jokaisella vaiheella on oma odotettavissa oleva kulkunsa. Kehityskaaren onnistumiseen tai epäonnistumiseen ratkaiseva merkitys on varhaisnuoruudella. Seuraukset ovat sitä vaikeampia, mitä aiemmin kehitys häiriintyy. (Siimes & Aalberg 2019, Nuoruuskehitys.)

4 VÄKIVALLAN VAIKUTUKSET LAPSEEN

Monet lapsiin kohdistuvat väkivallan muodot saattavat synnyttää välittömiä tai piileviä psyykkisiä, fyysisiä, sekä sosiaalisia ongelmia. Kyseiset seuraukset voivat kestää vuosia väärinkäytön jälkeen. (Krug ym. 2002.) Väkivalta voi aiheuttaa myös stressiä, joka heikentää aivojen kehitystä ja vahingoittaa hermosto- ja immuunijärjestelmää. Tämä puolestaan liittyy viivästyneeseen kognitiiviseen kehitykseen, huonoon koulumenestykseen ja koulun keskeyttämiseen, mielenterveysongelmiin, itsemurhayrityksiin, lisääntyneeseen terveysriskikäyttäytymiseen, väkivaltaiseen käytökseen ja uudelleen uhriksi joutumiseen. Yleisimpiä väkivallan muotoja, jotka traumatisoivat lapsia, ovat perheen sisäinen väkivalta, sen todistaminen ja kaltoinkohtelu. (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; WHO s.a.)

Usein epäily lapseen kohdistuvasta väkivallasta herää, kun huomataan esimerkiksi muutoksia lapsen ulkoisessa olemuksessa, hänen käyttäytymisessään, normaalista poikkeavista tavoistaan tai muuten ilmenevistä oireiluista, lapsessa näkyvissä olevista fyysisistä väkivallan merkeistä tai jos lapsi itse kertoo tapahtuneesta joko suoraan tai kiertoilmauksin (THL 2022d). Tämän takia tarkat kirjaukset esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisilta ovat erittäin

tärkeitä asioiden dokumentoimiseksi, sillä kirjaamalla tarkasti keneltä asianosaiselta ja missä olosuhteissa mikäkin tieto on saatu, voi auttaa saamaan tilanteesta paljon tarkempaa kokonaiskuvaa, ja se voi auttaa huomaamaan epä johdonmukaisuuksia sekä johtaa epäilyjen heräämiseen (Nikkola & Korkman 2017).

4.1 Fyysiset vaikutukset

Fyysisestä väkivallasta kärsivällä lapsella voi usein olla nähtävissä merkkejä fyysisistä vammoista, jotka viittaavat siihen, että lasta on pahoinpidelty, mutta tilanteita täytyy aina muistaa silti tarkastella objektiivisesti ja kokonaiskuvaa katsoen, sillä asioille voi olla usein muitakin selityksiä. Fyysisen väkivallan merkkejä voivat olla muun muassa fyysiset vammat niin pienellä lapsella, ettei hän vielä itse liiku, monet eri paranemisvaiheissa olevat tai epätyypillisissä paikoissa sijaitsevat vammat kuten mustelmat, palovammat, murtumat tai esimerkiksi toistuvat epämääräiset tai selittämättömät vammat sekä vammat, joista annettu selitys on ristiriidassa vamman kanssa tai joiden selitys vaihtelee. (Nikkola & Korkman 2017.)

Lisäksi huomiota pitäisi herättää, jos lapsessa näkyy muun muassa tarkkarajaisia esineiden muotoisia mustelmia tai palovammoja, varsinkin jos ne sijaitsevat pään alueella, selässä, pakaroissa, reisien sisä- tai takaosissa, tai sukuelinten alueella, tai jos nähtävillä on läiskittäistä hiustenlähtöä, sekä jos lapsella ilmenee kallonsisäisiä vammoja, vaikeita kallonmurtumia tai kovakalvon alaisia verenvuotoja samanaikaisesti silmänpohjaverenvuotojen kanssa. (Nikkola & Korkman 2017.) Lisäksi lapsen somaattiset oireet, kuten maha- ja päänsäryt voivat johtua väkivallalle altistumisesta tai väkivallan kohteena olemisesta (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; MLL s.a.). Myös lapsen epänormaali uneliaisuus, sekavuus, ja vaihteleva tajunnantaso voivat olla merkkejä koetusta väkivallasta, esimerkiksi kemiallisesta pahoinpitelystä (THL 2022b).

4.2 Psyykkiset vaikutukset

Vanhempien lapsen kohdistama väkivalta on aina lapselle vahingollista, sillä silloin oma vanhempi, jonka kuuluisi suojella lastaan, satuttaakin häntä, ja se on lapselle pelottava, ristiriitainen sekä traumaattinen kokemus, joka voi jättää lapsen ja lapsen kehitykseen pysyviä vaurioita. Jo pelkästään vanhempiensa väliselle väkivallalle altistuminen voi aiheuttaa lapsessa muun muassa luonnontonta tyyneyttä tai välinpitämättömyyttä, sekä muistikatkoksia, sillä lapset ovat lojaaleita vanhempiaan kohtaan, ja vanhempien välinen väkivalta voi herättää lapsessa muun muassa pelkoa, surua, epätoivoa, häpeää ja syyllisyyttä, sekä toisaalta inhoa ja vihaa. Lapsi voi puutteellisen asioiden käsittelykyvyn vuoksi alkaa kehittämään itselleen niin sanottuja pakokeinoja pyrkien näin suojelemaan itseään, tämä voi tarkoittaa esimerkiksi lapsen mielen sisällä jonnekin turvapaikkaan sulkeutumista. (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; MLL s.a.)

Lapsen minäkuvan ja itsetunnon kehittymiseen vaikuttaa merkittävästi koetut väkivallan kokemukset, ja lapsi voikin kokea muun muassa oppimisvaikeuksia ja ettei ole hän ole hyvä missään. Lapsi voi myös kokea turvattomuutta väkivaltaa käyttävään vanhempaansa kohtaan ja olla haluton viettämään aikaa kahdestaan tämän kanssa, ja toisaalta lapsi voikin takertua turvalliseen kokeamaansa vanhempaansa tai muuhun läheiseen ihmiseen. (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; MLL s.a.) Psyykkisen trauman jälkeen asia tulisi työstää ja jäsentää osaksi elämäntarinaa. Lapsilla ja nuorilla on kuitenkin myös kehitykseen liittyvät haasteet työstettävänä ja usein näiden molempien työstäminen samanaikaisesti on mahdotonta. Psyykkisen trauman käsittelemättä jättäminen voi johtaa kavennettuun persoonallisuuteen. (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset.)

Traumaattisen kokemuksen jälkeen monet kärsivät ylivireyden oireista, jotka voivat olla fyysisiä, kuten sydämentykytystä tai kehon vapinaa, mutta myös psyykkisiä, kuten ahdistuneisuutta, pelkoa, levottomuuden tunnetta, tunkeutuvia mielikuvia ja psyykkistä turtumista. Yleensä nämä oireet lievittyvät ja lopulta häviävät muutaman kuukauden aikana. Psyykkinen trauma voi kuitenkin

altistaa myös mielenterveyshäiriöille, kuten sopeutumishäiriölle, ahdistuneisuushäiriölle, masennukselle ja päihdeongelmille. Kaltoinkohdelluilla lapsilla on erityisesti riski vakaville kehityshäiriöille. Näiden lisäksi on kaksi traumaperäistä häiriötä: akuutti stressihäiriö, joka kestää enintään kuukauden ja traumaperäinen stressihäiriö, joka on pidempikestoinen. Traumaperäinen stressihäiriö eli PTSD koostuu erilaisista oireryppäistä, kuten trauman uudelleenkokemisesta, vireystilan kohoamisesta ja välttelystä. PTSD muistuttaa muita ahdistuneisuushäiriöitä, mutta turvallisuuskäsitykset ovat rikkoutuneet vakavammin, ja esimerkiksi pelkoreaktiot ovat yleisempiä kuin muissa ahdistuneisuushäiriöissä. (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset.)

4.3 Sosiaaliset vaikutukset

Vaikkakin syyt ihmisen väkivaltaiseen käyttäytymiseen ovatkin aina yksilöllisiä, niin tiedetään, että väkivaltaisen käyttäytymisen toimintamalli on voitu oppia jo varhaisessa elämänvaiheessa. Samaan aikaan on voinut jäädä oppimatta tärkeitä tunnesäätelyn, sekä ristiriitatilanteiden ratkaisemisen taitoja. Näiden yhteisvaikutuksesta riski väkivaltaiseen käyttäytymiseen voi kasvaa huomattavasti. (Rikosuhripäivystys s.a.)

Lapsen käyttäytyminen tai sen muutokset voivat olla merkkejä koetusta väkivallasta tai väkivallan todistamisesta, ja tällöin se voi näyttäytyä muun muassa tapahtuneen kieltämisenä, lamaantumisenä, alistuvana käyttäytymisenä, vihamielisenä, levottomana tai kiihtyneenä käyttäytymisenä, unihäiriöinä (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; MLL s.a.) tai jopa lapsen väkivallaisuutena muita lapsia kohtaan ja väkivaltaisina leikkeinä (Nikkola & Korkman 2017). Lapsi voi myös mennä vanhempiensa välisen väkivallan keskelle auttaakseen uhrina olevaa vanhempaansa altistaen näin itsensä väkivaltaiseen tilanteeseen, tai lapsi voi paeta tilannetta esimerkiksi piiloutumalla (MLL s.a.).

Kotona pitkään jatkunut väkivalta voi opettaa lapselle vääristyneitä asioita, kuten ristiriitojen ratkaisemista väkivallalla, ja lapsen kehityksen voikin turvata vain tilanteeseen puuttumalla (THL 2022b). Tekijä ei välttämättä osaa itse tunnistaa tai lopettaa haitallista käyttäytymistään, vaan tarvitsee silloin ulkopuo-

lista apua väkivaltaisen käyttäytymisen lopettamiseen. Väkivalta on myös tekijälle haitallista, ja avun tarjoaminen tekijälle on tärkeää. Se vaatii paljon, sillä muutos tarkoittaa tekijälle totuttujen käyttäytymismallien korvaamista uusilla. (Rikosuhripäivystys s.a.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata lähisuhdeväkivallan vaikutuksia lapsen psyykkiseen kehitykseen. Tavoitteena on tuottaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle tutkittua ja luotettavaa tietoa, jota voidaan hyödyntää lasten ja nuorten mielenterveyteen ja kehitykseen liittyvässä opetuksessa.

Tutkimuskysymys on: miten lähisuhdeväkivalta vaikuttaa lapsen psyykkiseen kehitykseen?

6 KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ

Kirjallisuuskatsauksia on erityyppisiä, ja niitä voidaan tehdä eri tarkoituksiin. Yleensä hoitotieteessä kirjallisuuskatsauksia on käytetty jonkin aihealueen tai ilmiön tutkimustarpeen hahmottamiseen, mutta sitä voidaan myös käyttää tutkimusmenetelmänä, jonka avulla yhdistetään aikaisemmista tutkimuksista saatua tietoa. Yleisesti ottaen kirjallisuuskatsaukset voidaan jakaa kolmeen eri päätyyppiin, joita ovat kuvailevat katsaukset, systemaattiset katsaukset, sekä määrällinen meta-analyysi ja laadullinen metasynteesi. (Stolt ym. 2016, 7–8.)

Tähän opinnäytetyöhön valittiin menetelmäksi kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kyseinen menetelmä mahdollistaa laajojen aineistojen käyttämisen ja aiheen laaja-alaisen kuvaamisen, ilman muiden katsausmenetelmien tarkkoja ja tiukoja sääntöjä. Menetelmän tarkoitus on antaa ajantasainen katsaus olemassa olevasta tutkimustiedosta, muttei antaa tarkkaa analyysiä siitä. (Salminen 2011.)

Kirjallisuuskatsauksen ensimmäinen vaihe on tarkoituksen ja tutkimuskysymyksen määrittäminen, nämä antavat suunnan koko prosessille. Valittuun ai-

heeseen liittyvät ennakko-oletukset on hyvä tunnistaa ja tuloksia ei tule ennakoita, koska silloin todellinen kuva aiheesta voi vääristyä. Hyvä tutkimuskysymys liittyy olennaisesti valittuun aiheeseen ja on riittävän rajattu. Tutkimuskysymys vaikuttaa aineiston keruuseen, joten se ei saa olla liian suppea eikä liian laaja. (Stolt ym. 2016, 24.) Tämän opinnäytetyön aihe tuli tilaajalta ja sen pohjalta laadittiin tutkimuskysymys, joka on selkeä, ja se jättää tilaa eri näkökulmille.

6.1 Aineiston hakuprosessi

Aineiston haku on keskeisin vaihe katsauksen luotettavuuden kannalta. Hakuprosessissa tehdyt virheet johtavat vääristyneisiin johtopäätöksiin. Tietokantahakuja varten tulee määrittää aiheen keskeiset käsitteet, joista muodostuu soveltuvat hakusanat ja -lausekkeet. (Stolt ym. 2016, 25–26.) Hakusanojen, hakutapojen ja tietokantavalikoimien pitäminen riittävän monipuolisena antaa kattavuutta hakuun. Haun toistettavuus mahdollistetaan dokumentoimalla haku huolellisesti, tämä kuuluu osaksi systemaattista tiedonhakuja. Systemaattisella tiedonhaulla pyritään löytämään kaikki aiheeseen olennaisesti liittyvät dokumentit niin, ettei hakutulos kasva liian suureksi. (Tampereen yliopiston kirjasto 2023.) Sisäänotto- ja poissulkukriteerien määrittäminen varmistaa katsauksen pysymisen suunnitellussa kehityksessä. Saatavan aineiston määrää voidaan hallita esimerkiksi rajaamalla julkaisuvuotta. (Stolt ym. 2016, 25–26.) Tämän opinnäytetyön sisäänotto- ja poissulkukriteerit ovat esitelty taulukossa 1.

Taulukko 1. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Tieteelliset tutkimukset Opinnäytetyöt	AMK-opinnäytetyö
Vastaa tutkimuskysymykseen	Covid-19
Kielenä suomi tai englanti	
Julkaistu 2017–2022	
Maksuton aineisto	
Saatavilla koko teksti	

Tässä opinnäytetyössä aineistoa on haettu käyttämällä internetissä olevia tietokantoja. Tietokantoja olivat Cinahl, Medline, APA PsycArticles, APA Psycinfo ja Medic. Tutkimusaineiston haku suoritettiin yhdistelmähakuna Cinahl-, Medline-, APA PsycArticles- ja APA Psycinfo -tietokantoihin, jotta haku oli mahdollisimman systemaattista. Käytetyt hakusanat olivat “domestic violence” or “domestic abuse” or “intimate partner violence” AND “psychological development of children or adolescent” AND “impact” or “effect” or “influence”. OR-operaattoria käytettiin yhdistämään toisilleen vaihtoehdot sanat ja AND-operaattoria käytettiin hakukokonaisuuksien yhdistämiseen toisiinsa. Medic-tietokantaa varten hakusanat täytyi ensin muuttaa suomenkielisiksi, jotta ne vastasivat mahdollisimman tarkasti englanninkielisiä hakusanoja. Hakusanat katkaistiin ”tähti”-komennolla suomen kielen taivutusmuotojen vuoksi. Haku suoritettiin sanoilla lähisuhdeväk* or perheväk* or kaltoinkoht* AND laps* or nuor* psyk* kehit* AND vaikut*. Hakujen rajauksissa käytettiin sisäänottokriteereitä, joita olivat julkaistu 2017–2022, saatavilla vapaasti ja koko teksti. Kielinä suomi tai englantia. (Liite 1.)

6.2 Aineiston analysointi

Analyysin tarkoitus on tehdä yhteenveto valittujen tutkimusten tuloksista. Tutkimuksista etsitään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, joita ryhmitellään ja vertaillaan, ja lopuksi tulkitaan niitä. Katsausmenetelmän valinta määrittää analyysimenetelmän. (Stolt ym. 2016, 30–31.) Aineistolähtöinen analyysi eli induktiivinen analyysi etenee yksittäisistä havainnoista laajempiin väitteisiin. Aineistolähtöisessä analyysissä on tarkoitus luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 80–81.)

Tässä opinnäytetyössä aineistoa analysoitiin aineistolähtöisen teemoittelun avulla. Teemoittelulla tarkoitetaan analyysin menetelmää, missä tutkimusaineistosta etsitään keskeisiä yhdistäviä seikkoja, joille mietitään yhdistävä nimittäjä, teema. Tutkimuskysymys ohjaa teeman muodostamista. (Stolt ym. 2016, 87.) Teeman nimeämisessä voi käyttää mielikuvitusta tai pidättäytyä aiheesta hyvin kuvaavassa nimeämisessä, tärkeintä kuitenkin on, että tyyli on yhteneväinen. Aineistojen keskeisten asioiden havainnointiin voidaan käyttää apuna taulukointia. (Saara-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemoittelussa

on siis kyse aineiston pilkkomisesta ja erilaisten aihepiirien mukaan ryhmitte-
lystä, joka mahdollistaa tiettyjen teemojen esiintymisen vertailun aineistossa
(Tuomi & Sarajärvi 2018, 79).

Opinnäytetyöhön valitut aineistot olivat kaikki englanninkielisiä, joten ensin ne
käännettiin suomeksi, minkä jälkeen niistä kirjoitettiin keskeiset tulokset tutki-
mustaulukkoon (liite 2). Tämän jälkeen tuloksista etsittiin toistuvat aiheet, jotka
pohjautuivat tutkimuskysymykseen. Aiheet ryhmiteltiin ja kirjoitettiin ylös tee-
moittelutaulukkoon (liite 3). Yhteneväisille aiheille annettiin otsikot eli teemat.
Teemat on jaettu kirjallisuuskatsauksen tulokset-osioon omiin alaotsikoihin.

7 TULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan kirjallisuuskatsauksen tuloksia eli tutkimusaineis-
tosta esiin nousseita teemoja. Teemoja tuli yhteensä kolme: lähisuhdeväkival-
lan vaikutukset lapsen henkiseen hyvinvointiin, lähisuhdeväkivallan vaikutuk-
set lapsen käyttäytymiseen ja lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset.

7.1 Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen henkiseen hyvinvointiin

Lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuminen tai sille altistuminen vaikuttavat lapsen
henkiseen hyvinvointiin monella eri tavalla, sillä se voi aiheuttaa esimerkiksi
tunne-elämän ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä (Skinner ym. 2019; Huang
ym. 2021; Salmon ym. 2022). Pelkästään vanhempien välisen fyysisen väki-
vallan todistaminen saattaa aiheuttaa lapselle sopeutuneisuushäiriön, jonka
oireina voivat olla alhainen itsetunto, ahdistuneisuus ja masennus (Riina
2021).

Lähisuhdeväkivallalla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia lapsen masennusoi-
reisiin (Huang ym. 2021; Riina 2021). Lähisuhdeväkivallan kokeminen tai to-
distaminen johtaa herkästi yksinäisyyteen, eristäytymiseen, negatiiviseen lei-
mautumiseen ja ulkopuolisuuden tunteeseen (Barnes ym. 2022). Riski lapsen
itsemurhaan tai sen yrittämiseen lisääntyy, kuten myös lisääntyvät itsemurha-
ajatukset ja itsemurhan suunnittelu (Salmon ym. 2022).

7.2 Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen käyttäytymiseen

Pelkästään lähisuhdeväkivallalle altistuminen lisää riskiä lapsen käytöshäiriöille. Käytöshäiriöt näyttäytyvät esimerkiksi lapsen aggressiivisuutena, väkivaltaisuutena, sekä mahdollisesti epäsosiaalisena ja rikollisena käytöksenä.

(Jouriles ym. 2018; Riina 2021.) Lapselle voi syntyä vahingollinen käsitys väkivallasta, ja riski itsetuhoiselle käyttäytymiselle lisääntyy (Kaufman-Parks ym. 2018; Salmon ym. 2022).

Ikätoveriensa kiusaamisen kohteeksi joutuminen ja yhteydenpidon jatkuminen väkivaltaiseen läheiseen lisäävät käytöshäiriöiden mahdollisuutta (Jouriles ym. 2018; Salmon ym. 2022). Riina (2021) toi kuitenkin tutkimuksessaan esille sosiaalisen yhteenkuuluvuuden naapurustossa vähentävän merkittävästi lapsien käytöshäiriöitä.

7.3 Lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset

Lähisuhdeväkivallalla on myös pitkäaikaisvaikutuksia, jotka näkyvät läpi ihmisen elämänkaaren (Kaufman-Parks ym. 2018; Barnes ym. 2022). Lapsena koettu väkivalta lisää riskiä väkivaltaiselle käyttäytymiselle tulevilla parisuhteissa (Kaufman-Parks ym. 2018; Neppl ym. 2019), kuitenkin myös riski uudelleen uhriksi joutumiselle kasvoi tulevilla parisuhteissa sekä yleinen alttius väkivallalle ja hyväksikäytölle (Butler ym. 2020; Shields ym. 2020).

Väkivallasta vahingollisen käsityksen syntyminen voi siirtyä kaikkiin ihmissuhteisiin läpi elämän (Kaufman-Parks ym. 2018; Neppl ym. 2019). Lapsuudessa koettu henkinen väkivalta omilta vanhemmilta lisää riskiä ankaraan vanhemmuuteen omia lapsia kohtaan (Neppl ym. 2019). Lisäksi koetusta väkivallasta syntyneet mielenterveysongelmat voivat siirtyä sukupolvien välillä (Skinner ym. 2019).

8 POHDINTA

Tässä osiossa pohditaan aineistosta saatuja tuloksia ja peilataan niitä tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksen kautta teoriaosuuteen. Pohdinnassa käsitellään myös tämän opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä sekä annetaan ehdotus jatkotutkimukselle.

8.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Aineistosta yhdeksi pääteemaksi nousi lähisuhdeväkivallan vaikutuksen lapsen henkiseen hyvinvointiin. Useammassa tutkimuksessa nousi esille, että väkivallan ei tarvitse kohdistua suoraan lapseen, vaan pelkästään väkivallan todistaminenkin saattaa aiheuttaa samoja muutoksia lapseen (ks. Skinner ym. 2019; Huang ym. 2021; Riina 2021; Barnes ym. 2022; Salmon ym. 2022).

Teoriatieto vahvistaa, että perheen sisäinen väkivalta on yksi yleisimpiä lapsia traumatisoiva väkivallan muoto (Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; MLL s.a.; WHO s.a.). Voidaankin todeta, että lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapseen ovat aina yhtä haitallisia riippumatta siitä kohdistuuko väkivaltainen teko lapseen suoraan vai välillisesti.

Teoriatiedossa esille tulleet psyykkisen trauman tuomat vaikutukset, kuten mielenterveyshäiriöt, sopeutumishäiriöt, ahdistuneisuus ja masennus (ks. Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset) vahvistavat tutkimuksissa esille tulleita samoja ongelmia. Salmon ym. (2022) toivat esille myös kasvaneen riskin lapsen itsemurhaan ja sitä edeltäviin suunnitelmiin. Tämän perusteella voidaan todeta, että lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen psyykkiseen hyvinvointiin tulee ottaa vakavasti ja tulisi huomioida.

Psyykinen kehitys rakentuu monen osa-alueen vaikutuksista toisiinsa, joten sitä ei voida tarkastella täysin omana osa-alueena, vaan tulee huomioida myös esimerkiksi lapsen vuorovaikutustaitojen kehittyminen, kognitiivinen kehitys, sekä tunne-elämän kehitys (Mäntymaa ym. 2016, Aivojen kehitys ja varhainen vuorovaikutus). Teoriatiedossa ja tutkimuksissa nousi esiin, kuinka lapselle voi syntyä vahingollinen käsitys väkivallasta ja tämän myötä riski hänen

väkivaltaiselle käyttäytymiselle lisääntyy (ks. Haravuori ym. 2016, Traumaattiset kokemukset; Kaufman-Parks ym. 2018; Salmon ym. 2022, Rikosuhripäivystys s.a.; WHO s.a.).

Väkivaltaisen käytöksen lisäksi lapsella on lähisuhdeväkivallan seurauksena kohonnut riski käytöshäiriöihin (Jouriles ym. 2018; Riina 2021). Tätä voisi selittää osittain lapsen mahdollisesti oppimatta jääneillä tunnesäätelyn sekä ristiriitatilanteiden ratkaisemistaidoilla (THL 2022b; Rikosuhripäivystys s.a.). Kaufman-Parks ym. (2018) ja Neppl ym. (2019) toivatkin esille tutkimuksissaan kuinka väkivaltaisessa ympäristössä kasvavalle lapselle voi kehittyä vääristyneitä käsityksiä ja toimintamalleja, joilla on haitallinen vaikutus sosiaalisissa tilanteissa läpi elämänkaaren.

Tutkimuksista nousi esille myös lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset. Näitä olivat muun muassa väkivaltainen käyttäytyminen tulevissa parisuhteissa (Kaufman-Parks ym. 2018; Neppl ym. 2019) ja uudelleen väkivallan uhriksi joutuminen (Butler ym. 2020; Shields ym. 2020). Tästä voidaan päätellä, että lähisuhdeväkivalta vaikuttaa yksilön psyykkiseen kehitykseen ja hyvinvointiin läpi tämän elämän. Seuraukset voivat myös siirtyä sukupolvelta toiselle, kuten myös lähisuhdeväkivallasta seuranneet mielenterveysongelmat. Tätä ajatusta tukevat Kaufman-Parksin ym. (2018), Neppelin ym. (2019) ja Skinnerin ym. (2019) tutkimuksien tulokset.

8.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusten luotettavuutta arvioidessa käytetään yleensä käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetilla tarkoitetaan, että lupaus tutkittavasta aiheesta toteutuu ja reliabiliteetilla tutkimustulosten toistettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 120.) Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä voidaan lisätä kuvaamalla prosessin vaiheita mahdollisimman hyvin. Kriittisellä ja arvioivalla työasenteella voidaan myös parantaa luotettavuutta, sekä pätevyyttä. (Saara-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Työn luotettavuutta lisää käytetty lähdekritiikki, eli käytettyjen tiedonlähteiden arvioiminen kriittisesti. Siinä arvioidaan käytetyn tiedon ja sen tuottajan luotettavuutta, taustoja, käytettyjen lähteiden määrää, sekä tiedon antajaan tai annettuun tietoon mahdollisesti vaikuttavia kaupallisia tekijöitä. Lisäksi tietolähteitä kannattaa vertailla toisiinsa. (Lapin korkeakoulukirjasto s.a.) Lisäksi vertaisarviointi lisää kyseisen tiedon luotettavuutta, sillä siinä toiset saman tieteenalan asiantuntijat ovat arvioineet pyydetyn tutkimuksen tai artikkelin tieteellistä julkaisukelpoisuutta (Tieteellisten seurain valtuuskunta 2022). Hakuja kannattaa usein kokeilla tehdä useampaan kertaan hieman muutellen hakutermejä löytääkseen tarpeeksi kattavan, muttei liian laajan, määrän lähteitä (Lapin korkeakoulukirjasto s.a.), kunhan muistaa systemaattisen tiedonhaun periaatteet, sillä hakemalla tietoa eri tietolähteistä systemaattisesti samoilla hakusanoilla ja -ehdoilla lisätään haun toistettavuutta ja näin ollen sen luotettavuutta (Tampereen yliopiston kirjasto 2023).

Tutkimus, joka on tehty hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla, on luotettava ja eettisesti hyväksyttävä. Keskeisiä lähtökohtia hyvässä tieteellisessä käytännössä on muun muassa rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, avoimuus ja vastuullisuus, muiden tutkijoiden tekemän työn kunnioittaminen, julkaisuihin viittaaminen asianmukaisella tavalla, sekä tietosuojan huomioiminen. (TENK 2021.)

Tällä opinnäytetyöllä on kaksi tekijää, mikä lisää luotettavuutta. Opinnäytetyö on kuitenkin molempien tekijöiden ensimmäinen AMK-tason opinnäytetyö, mikä voi vähentää luotettavuutta. Aiheen valinta, rajaukset, aineiston haku ja läpikäyminen, analyysin tekeminen ja tulosten esittäminen on tehty kokonaan yhteistyössä. Aineiston haku tehtiin useampaan otteeseen, jotta löydettiin parhaat hakusanat, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Haku suoritettiin systemaattisesti useampaan tietokantaan. Nämä lisäävät opinnäytetyön luotettavuutta. Molemmat työn tekijät ovat arvioineet opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä on arvioitu prosessin jokaisessa vaiheessa, lisäksi on hyödynnetty opinnäytetyöpajoja ja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan ohjauksia. Eettisiä periaatteita on noudatettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Opinnäytetyö ei aiheuttanut kustannuksia.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto oli englanninkielistä, joka käännettiin suomen kielelle. Tämä heikentää luotettavuutta, koska kaikille termeille ei ole suoraa käännöstä ja tekstin käänsivät tämän opinnäytetyön tekijät. Toisaalta kansainvälisen aineiston käyttäminen taas lisää luotettavuutta, etenkin kun aineisto oli korkeintaan viisi vuotta vanhaa.

Työntilaajana toimi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, eikä opinnäytetyössä käsitelty henkilötietoja, joten tutkimuslupaa ei tarvinnut tehdä. Kieltenopettaja ja työnhajaaja tarkastivat opinnäytetyön. Plagiointitarkastus tehtiin useampaan kertaan opinnäytetyön eri vaiheissa.

8.3 Jatkotutkimusehdotelma

Opinnäytetyöhön valikoituneista tutkimuksista nousi esille myös varhaisen puuttumisen tuomat positiiviset vaikutukset lähisuhdeväkivallan seurauksiin. Tutkimuksista ei kuitenkaan käynyt ilmi, millaisia varhaisen puuttumisen menetelmiä on käytetty. Jatkossa voisi tutkia, millaiset varhaisen puuttumisen toimet ovat tehokkaita.

Tutkimushakuja tehdessä havaittiin, ettei aiheesta löytynyt suomenkielisiä tutkimuksia. Tästä pääteltiin, ettei kyseistä aihetta ole tutkittu Suomessa ainakaan kovin laajasti. Toisena jatkotutkimusehdotuksena esitetäänkin aiheen tutkimista Suomessa.

LÄHTEET

- Aalberg, V. 2016. Nuoruusiän psyykinen kehitys. Teoksessa Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, K. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Nuoruusiän psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00210/do> [viitattu 26.12.2022].
- Barnes, M., Szilassy, E., Herbert, A., Heron, J., Feder, G., Fraser, A., Howe, L. & Barter, C. 2022. Being silenced, loneliness and being heard: understanding pathways to intimate partner violence & abuse in young adults. *BMC Public Health* 1562. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12889-022-13990-4> [viitattu: 7.1.2023].
- Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietämäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J. & Siukkola, R. 2020. Väkivaltakäsitteiden sanasto. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-211-6> [viitattu 9.10.2022].
- Butler, N., Quigg, Z., & Bellis, M. 2020. Cycles of violence in England and Wales: the contribution of childhood abuse to risk of violence revictimisation in adulthood. *BMC Medicine* 325. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12916-020-01788-3> [viitattu 6.1.2023].
- Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. 2021. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta tilastoina. Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistyksen vuosikatsaus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://ensijaturvakotienliitto.fi/etelapohjanmaanensijaturvakoti/blogi/perhe-ja-lahisuhdevakivalta-tilastoina/> [viitattu 25.2.2023].
- Haravuori, H., Marttunen, M. & Viheriälä, L. 2016. Traumaattiset kokemukset. Teoksessa Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, K. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Lapsen ja nuoren psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00308/do> [viitattu 29.1.2023].
- Huang, C-C., Chen, Y. & Cheung, S. 2021. Early childhood exposure to intimate partner violence and teen depression symptoms in the U.S. *Health Social Care Community* 5, 47–55. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/hsc.13240> [viitattu 17.12.2022].
- Iivonen E. 2019. Lapsen oikeudet. Teoksessa Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V. & Lillsunde, P. (toim.) Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. 2. painos. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 88–112. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4123-6> [viitattu 20.2.2023].

Joki-Erkkilä, M. 2019. Lasten ja nuorten seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisy ja haittojen minimointi. Teoksessa Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V. & Lillsunde, P. (toim.) Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. 2. painos. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 271–339. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4123-6> [viitattu 20.2.2023].

Jouriles, E., Rosenfield, D., McDonald, R., Vu, N., Rancher, C. & Mueller, V. 2018. Children Exposed to Intimate Partner Violence: Conduct Problems, Interventions, and Partner Contact With the Child. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology* 3, 397–409. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1080/15374416.2016.1163706> [viitattu 12.12.2022].

Kaufman-Parks, A., DeMaris, A., Giordano, P., Manning, W. & Longmore, M. 2018. Intimate partner violence perpetration from adolescence to young adulthood: trajectories and the role of familial factors. *Journal of family violence* 1, 27–41. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1007/s10896-017-9924-5> [viitattu 7.1.2023].

Koppa. 2016. Teemoittelu. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.4.2016. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu> [viitattu 19.2.2023].

Korhonen, L. 2021. Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Pulassa lapsen kanssa. WWW-dokumentti. Päivitetty 26.11.2021. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018> [viitattu 11.1.2023].

Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V. & Lillsunde, P. 2019. Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. 2. painos. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4123-6> [viitattu 20.2.2023].

Krug, E., Dahlberg, L., Mercy, J., Zwi, A. & Lozano, R. 2002. World Report on Violence and Health. Geneve: World health organization. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42495> [viitattu 16.10.2022].

Lapin korkeakoulukirjasto s.a. Lähteiden käyttö ja lähdekritiikki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://lib.luc.fi/c.php?g=663492&p=4692269> [viitattu 22.2.2023].

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

MLL s.a. Tietoa lähisuhdeväkivallasta. Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin yhdistys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://helsinki.mll.fi/palvelumme/apua-vakivaltaan/tietoa-lahisuhdevakivallasta/> [viitattu 29.1.2023].

Mäntymaa, M., Puura, K., Aronen, E. & Carlson, S. 2016. Aivojen kehitys ja varhainen vuorovaikutus. Teoksessa Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling,

H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, K. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Lapsuusiän psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00202/do> [viitattu 11.1.2023].

Neppl, T., Lohman, B., Kavanaugh, S., Senia, J. & Cui, M. 2019. Intergenerational Continuity of Psychological Violence: Intimate Partner Relationships and Harsh Parenting. *Psychology of Violence* 3, 298–307. Verkkolehti. Saatavissa: <http://dx.doi.org/10.1037/vio0000129> [viitattu 12.12.2022].

Nikkola, E. & Korkman, J. 2017. Milloin tulisi epäillä lapsen kohdistunutta pahoinpitelyä? *Suomen lääkärilehti* 34, 1788–1790. Verkkolehti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/298015> [viitattu 15.12.2022].

Nollalinja. 2019. Fyysinen väkivalta. WWW-dokumentti. Päivitetty 17.10.2019. Saatavissa: <https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/fyysinen-vakivalta/> [viitattu 8.1.2023].

Nollalinja. 2021. Mikä on väkivaltaa? WWW-dokumentti. Päivitetty 7.5.2021. Saatavissa: https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/?gclid=CjwKCAiA8OmdBhAgEiwAShr401f3dXjawz8FnXpFGgYxwhT-jViW8wlomKLns9LFAcy99TIEa-q2a_hoCrSQQAvD_BwE [viitattu 8.1.2023].

Perhekeskus. 2021. Tunnista lähisuhdeväkivalta: henkinen ja fyysinen väkivalta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kymenlaaksonperhekeskus.fi/apua-ja-tukea/apua-lahisuhdevakivaltaan/tunnista-lahisuhdevakivalta> [viitattu 9.10.2022].

Puura, K. 2016. Vanhemmuuteen vaikuttavat riskitekijät ja olosuhteet. Teoksessa Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, K. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Lapsen ja nuoren psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00306/do> [viitattu 29.1.2023].

Puura, K. & Laukkanen, E. 2016. Biopsykososiaalinen kehitys. Teoksessa Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, K. (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Lapsen ja nuoren psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ljn00100/do> [viitattu 26.12.2022].

Riina, E. 2021. Intimate partner violence and child and adolescent adjustment: The protective roles of neighborhood social processes. *Journal of family psychology* 6, 756–766. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1037/fam0000893> [viitattu 6.1.2023].

Rikoksantorjuntaneuvosto s.a. Lähisuhdeväkivalta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rikoksantorjunta.fi/lahisuhdevakivalta> [viitattu 9.10.2022].

Rikosuhripäivystys s.a. Lähisuhdeväkivalta voi koskettaa jokaista. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/lahisuhdevakivalta/> [viitattu 9.10.2022].

Riski, T. & Viuhko, M. 2022. Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:7. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8659-6> [viitattu 7.1.2023].

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf [viitattu 16.10.2022].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_3.html [viitattu 19.2.2023].

Salmon, S., Dávila, I., Taillieu, T., Stewart-Tufescu, A., Duncan, L., Fortier, J., Struck, S., Georgiades, K., MacMillan, H., Kimber, M., Gonzalez, A. & Afifi, T. 2022. Adolescent health outcomes: associations with child maltreatment and peer victimization. *BMC Public Health* 905. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12889-022-13310-w> [viitattu 28.12.2022].

Shields, M., Tonmyr, L., Hovdestad, W., Gonzalez, A. & MacMillan, H. 2020. Exposure to family violence from childhood to adulthood. *BMC Public Health* 1673. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09709-y> [viitattu 6.1.2023].

Siimes, M. & Aalberg, V. 2019. Nuoruuskehitys. Teoksessa Pesonen, T., Aalberg, V., Leppävuori, A., Räsänen, S. & Viheriälä, L. (toim.) Yleissairaalapsykiatria. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Nuoruusiän fyysinen ja psyykinen kehitys. E-kirja. Saatavissa: <https://www.oppiportti.fi/op/ysp01710/do> [viitattu 10.1.2023]

Skinner, L., Gavidia-Payne, S., Brown, S. & Giallo, R. 2019. Mechanisms Underlying Exposure to Partner Violence and Children’s Emotional-Behavioral Difficulties. *Journal of Family Psychology* 6, 730–741. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1037/fam0000532> [viitattu 17.12.2022]

Stolt, M., Axelin, A., & Suhonen, R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2.painos. Turku: Turun yliopisto.

Tilastokeskus. 2021. Tietoon tulleet alaikäisiin kohdistuneet perheväkivaltatapaukset vähenivät 14 prosenttia. Rikos- ja pakkokeinotilasto 2020:15. WWW-dokumentti. Päivitetty 1.6.2021. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2020/15/rpk_2020_15_2021-06-01_tie_001_fi.html [viitattu 25.2.2023].

Taloudellinen väkivalta tutuksi s.a. Taloudellisesta väkivallasta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://taloudellinenvakivalta.fi/taloudellisesta-vakivallasta/> [viitattu 8.1.2023].

Tampereen yliopiston kirjasto. 2023. Systemaattinen tiedonhaku: aloita tästä. WWW-dokumentti. Päivitetty 30.1.2023. Saatavissa: <https://libguides.tuni.fi/systemaattinen-tiedonhaku> [viitattu 5.2.2023].

TENK. 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. WWW-dokumentti. Päivitetty 8.2.2021. Saatavissa: <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012> [viitattu 20.2.2023].

THL. 2022a. Apua väkivaltaa tai seksuaalista väkivaltaa ja -häirintää kokeneelle. Lastensuojelun käsikirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 11.11.2022. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/lasten-ja-nuorten-lastensuojeluopas/hyvinvointiasi-tukevat-ammattilaiset/terveydenhuolto/apua-vakivaltaa-tai-seksuaalista-vakivaltaa-ja-hairintaa-kokeneelle> [viitattu 7.1.2023].

THL. 2022b. Lapsiin kohdistuva väkivalta. Väkivalta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 14.12.2022. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/vakivalta/eri-ryhmat-ja-vakivalta/lapsiin-kohdistuva-vakivalta>

THL. 2022c. Lähisuhdeväkivalta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 25.1.2022. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/vakivalta/vakivalan-muodot/lahisuhdevakivalta> [viitattu 9.10.2022].

THL. 2022d. Väkivaltaepäilyn herääminen. Lastensuojelun käsikirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 31.10.2022. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/ilmoitusvelvollisuus-lapseen-kohdistuvasta-vakivallasta/vakivaltaepailyn-heraaminen> [viitattu 5.11.2022].

Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2022. Lisätietoa vertaisarvioinnista. WWW-dokumentti. Päivitetty 22.2.2022. Saatavissa: <https://www.tsv.fi/fi/palvelut/tunnus/lisatietoa-vertaisarvioinnista> [viitattu 22.2.2023].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibrary.com/book/9789520400118> [viitattu: 19.2.2023].

WHO. 1999. Report of the Consultation on Child Abuse Prevention. World Health Organization. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/65900> [viitattu 26.11.2022].

WHO. 2018. How do we define “children”? Inspire Handbook: Action for implementing the seven strategies for ending violence against children. World Health Organization, 4. E-kirja. Saatavissa: [https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=PHOyDwAAQ-BAJ&oi=fnd&pg=PR6&dq=World+Health+Organization+\(WHO\).+2018.+Handbook:+action+for+implementing+the+seven+strategies+for++ending+violence+against+children&ots=MN9BI0UCXa&sig=W4eetjdA63-zkU9TPJbbBTqgpXA&redir_esc=y#v=onepage&q=World%20Health%20Organization%20\(WHO\).%202018.%20Handbook%3A%20action%20for%20implementing%20the%20seven%20strategies%20for%20%20ending%20violence%20against%20children&f=false](https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=PHOyDwAAQ-BAJ&oi=fnd&pg=PR6&dq=World+Health+Organization+(WHO).+2018.+Handbook:+action+for+implementing+the+seven+strategies+for++ending+violence+against+children&ots=MN9BI0UCXa&sig=W4eetjdA63-zkU9TPJbbBTqgpXA&redir_esc=y#v=onepage&q=World%20Health%20Organization%20(WHO).%202018.%20Handbook%3A%20action%20for%20implementing%20the%20seven%20strategies%20for%20%20ending%20violence%20against%20children&f=false) [viitattu 26.2.2023].

WHO s.a. Violence against children. World Health Organization. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.who.int/health-topics/violence-against-children#tab=tab_2 [viitattu 28.1.2023].

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.

Tiedonhakutaulukko

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Hakutulokset	Otsikon perusteella valitut	Sisällön perusteella valitut
Cinahl	domestic violence or domestic abuse or intimate partner violence AND psychological development of children or adolescent AND impact or effect or influence	Julkaistu 2017–2022. Saatavilla vapaasti ja koko teksti. Kielinä Suomi tai Englanti.	33	13	2
Medline			179	35	8
APA PsycArticles			0	0	0
APA Psycinfo			34	3	0
Medic	lähisuhdeväk* or perheväk* or kaltoinkoht* AND laps* or nuor* psyk* keh* hit* AND vaikut*	Julkaistu 2017–2022. Saatavilla vapaasti ja koko teksti. Kielinä Suomi tai Englanti.	2	0	0

Tutkimustaulukko

Tutkimuksen tekijä, vuosi ja nimi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Tutkimuksen aineiston keruumenetelmä	Tutkimuksen tulokset
<p>Barnes, M., Szilassy, E., Herbert, A., Heron, J., Feder, G., Fraser, A., Howe, L. & Barter, C. 2022.</p> <p>Being silenced, loneliness and being heard: understanding pathways to intimate partner violence & abuse in young adults.</p>	<p>Tarkoitus selvittää lapsuuden kokemuksia, jotka ovat johtaneet parisuhdeväkivaltaan ja kaltoinkohteluun nuorena aikuisena.</p>	<p>Aineisto on kerätty kvalitatiivisella osittain strukturoidulla haastattelulla 19–25-vuotiailta naisilta.</p>	<p>Varhainen trauma (lapsena koettu henkinen, fyysinen ja seksuaalinen väkivalta, tunne-elämän laiminlyönti, perheväkivalta, tai sen todistaminen, ja vertaisten kiusatuksi joutuminen) johti eristäytymiseen, yksinäisyyteen, negatiiviseen leimautumiseen ja avunpyynnön hilljentyneeseen negatiivisilla reaktioilla, joka puolestaan johti lisääntyneeseen yksinäisyyden kokemukseen ja lisäsi alttiutta väkivalle ja hyväksikäytölle nuorella aikuisiällä.</p> <p>Seurauksena läpi elämän kestävä tunne ulkopuolisuudesta ja/tai yksinäisyydestä.</p>
<p>Butler, N., Quigg, Z. & Bellis, M. 2020.</p> <p>Cycles of violence in England and Wales: the contribution of</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää lapsena koetun kaltoinkohtelun (fyysinen, seksuaalinen, psyykinen väkivalta, sekä</p>	<p>Strukturoitu kyselytutkimus 16–59-vuotiaille.</p>	<p>Lapsena koettu psyykinen ja fyysinen väkivalta altistaa aikuisiällä parisuhdeväkivallan uhriksi joutumiselle.</p>

<p>childhood abuse to risk of violence revictimisation in adulthood.</p>	<p>kotona tapahtuvan väkivallan todistaminen) yhteyttä aikuisena koettuun väkivaltaan.</p>		<p>Lapsuudessa koettu psyykkinen ja seksuaalinen väkivalta altistaa aikuisiällä seksuaalisen väkivallan uhriksi joutumiselle.</p> <p>Lapsena koettu psyykkinen väkivalta altistaa aikuisiällä fyysisen väkivallan uhriksi joutumiselle.</p> <p>Yhteenvetona: Lapsena koettu kaltoinkohtelu tai kotona tapahtuvalle väkivallalle altistuminen lisäävät riskiä aikuisiällä väkivallan uhriksi joutumiselle, eli väkivallan kierteelle.</p>
<p>Huang, C-C., Chen, Y. & Cheung, S. 2021.</p> <p>Early childhood exposure to intimate partner violence and teen depression symptoms in the U.S.</p>	<p>Tutkimuksessa selvitettiin 1–3-vuotiaiden lasten parisuhdeväkivallalle altistumisen vaikutuksia masennusoireisiin 15-vuotiaana ja vaikuttiko äidin fyysinen rankaus 5-vuotiaana ja ikätoverien kiusaaminen 9-vuotiaana asiaan.</p>	<p>Pitkäaikaistutkimus, jossa aineisto on kerätty viidessä eri vaiheessa lapsen elämää haastatella vanhempiä sekä myöhemmässä vaiheessa lasta itseään, sekä arvioimalla tietyissä ikävaiheissa täytettyjä hyvinvointikyselylomakkeita.</p>	<p>Lapsen altistumisella parisuhdeväkivallalle 1–3-vuotiaana oli voimakkaita suoria ja epäsuoria vaikutuksia masennusoireisiin 15-vuotiaana. Myös koettu fyysinen rankaus 5-vuotiaana ja ikätoverien kiusaamisen kohteeksi joutuminen 9-vuotiaana vaikuttivat merkittävästi masennusoireisiin.</p>
<p>Jouriles, E., Rosenfield, D.,</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli</p>	<p>Strukturoitu haastattelu 66</p>	<p>Tutkimuksen tuloksissa todettiin,</p>

<p>McDonald, R., Vu, N., Rancher, C. & Mueller, V. 2018.</p> <p>Children Exposed to Intimate Partner Violence: Conduct Problems, Interventions, and Partner Contact With the Child.</p>	<p>testata neljää hypoteesia liittyen lapsien turvakodissa viettämän ajan jälkeiseen aikaan ja heidän kontaktiinsa äidin väkivaltaiseen kumppaniin.</p>	<p>naiselle, joilla oli 4–9-vuotias lapsi. Perheen tilannetta arvioitiin neljän kuukauden välein yhteensä 20 kuukauden ajan turvakodista lähtemisen jälkeen.</p>	<p>että Projekti Tukeen osallistuneissa perheissä yhteydenpito äidin väkivaltaiseen puolisoon väheni ja yhteydenpidolla oli lisäävä vaikutus lapsen käyttäisiin.</p>
<p>Kaufman-Parks, A., DeMaris, A., Giordano, P., Manning, W. & Longmore, M. 2018.</p> <p>Intimate partner violence perpetration from adolescence to young adulthood: trajectories and the role of familial factors.</p>	<p>Tarkoituksena tutkia perhetekijöiden vaikutusta nuoren väkivaltaiseen parisuhdekäyttäytymiseen.</p>	<p>Strukturoitu sähköinen haastattelu nuorille ja nuorille aikuisille, joka toistettiin vuosina 2001, 2002, 2004, 2006–2007 ja 2011–2012.</p> <p>Kyselytutkimus edellä mainittujen nuorien vanhemmille tehtiin kerran vuonna 2001.</p>	<p>Vanhempien fyysinen aggressiivisuus ja suhde lasta kohtaan lisäävät riskiä nuoren väkivaltaisuuteen omassa parisuhteessaan.</p> <p>Nuorille kehittyi vahingollisia käsitteitä väkivaltaista, jotka siirtyvät ihmissuhteisiin läpi elämänsä.</p>
<p>Neppl, T., Lohman, B., Kavanaugh, S., Senia, J. & Cui, M. 2019.</p> <p>Intergenerational Continuity of Psychological Violence: Intimate Partner Relationships and Harsh Parenting.</p>	<p>Tutkimuksessa tutkittiin yli sukupolvien kestäneen henkisen väkivallan vaikutuksia yksilöön itseensä ja hänen taipumukseensa käyttää henkistä väkivaltaa omassa parisuhteissaan ja myöhemmin taipumukseen käyttää kovaa vanhemmuutta.</p>	<p>Aineisto kerättiin vuosina 1989–2005 kolmen sukupolven ajalta tarkkailemalla sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja haastatteleamalla osallistuneita eri ikävaiheissa. Lisäksi osallistuneiden tulevia puolisoita on haastateltu.</p>	<p>Nuoruudessa koettu henkinen väkivalta omilta vanhemmiltaan on yhteydessä yksilön itsensä käyttämään henkiseen väkivaltaan tulevissa parisuhteissaan. Lisäksi nuoruudessa vanhempien käyttämä henkinen väkivalta lisäsi yksilön taipumusta ankaraan vanhemmuuteen.</p>

			omia lapsiaan kohtaan.
Riina, E. 2021. Intimate partner violence and child and adolescent adjustment: The protective roles of neighborhood social processes.	Tutkittiin vanhempien välisen fyysisen väkivallan yhteyttä 6–18-vuotiaan lapsen säätelykykyihin. Tutki myös naapuruston sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen kontrollin suojaavia vaikutuksia.	Aineisto on kerätty vierailemalla perheiden kotona haastattelemassa ensisijaista huoltajaa ja tarkkailemalla kotiympäristöä. Vierailu ja haastattelu tehtiin yhteensä kolme kertaa lapsen eri ikäkausien aikana. Osallistuneiden perheiden lapset olivat 0–18-vuotiaita ja 15–18-vuotiaita lapsia haastateltiin myös.	Vanhempien välisen fyysisen väkivallan todistamisella oli selkeä yhteys lapsen säätelyongelmiin, esimerkkeinä sopeutuneisuushäiriö (oireina muun muassa ahdistuneisuus, masennus ja alhainen itsetunto) ja käyttäytymishäiriö (ilmenee muun muassa aggressiivisuutena, väkivaltaisuutena, rikollisena tai epäsosiaalisena käyttäytymisenä). Lapsen kehityksellä eikä sukupuolella ollut merkitystä. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus naapurustossa vähensi vaikutuksia, ja merkittävästi vähensi lapsien käytöshäiriöitä.
Salmon, S., Dávila, I., Tailieu, T., Stewart-Tufescu, A., Duncan, L., Fortier, J., Struck, S., Georgiades, K., MacMillan, H., Kimber, M.,	Tarkoituksena selvittää lapsen elinikäisen kaltoinkohtelun ja viimeisen kuukauden aikana koetun vertaisten kiusaamisen kohteeksi joutumisen yleisiä ja	Aineisto on kerätty sähköisellä kyselylomakkeella 14–17-vuotiailta nuorilta ja heidän sisaruksiltaan.	Kaltoinkohtelun ja vertaistensa kiusattavaksi joutuminen yhdessä lisäävät merkittävästi riskejä itsetuhoiselle käytökselle, itsemurha-ajatuksille, itsemurhan suunnit-

<p>Gonzalez, A. & Afifi, T. 2022.</p> <p>Adolescent health outcomes: associations with child maltreatment and peer victimization.</p>	<p>sukupuolispesifiä vaikutuksia nuorilla ja niiden samanaikaisen esiintymisen vaikutusta itsemurhaan, itsetuhoisuuteen, mielen-terveyden häiriöihin ja fyysisiin sairauksiin.</p>		<p>telemiselle, itsemurhayrityksille ja mielenterveys-häiriöille, muttei fyysisille terveys-ongelmille.</p> <p>Sukupuolispesifiiset vaikutukset: naisilla lisääntynyt riski itsetuhoisuudelle, itsemurha-ajatuk-sille, -ideoimi-selle ja -yrityk-sille. Miehillä itsemurhan ideoin-nille ja yrityksille, sekä mielenter-veyshäiriöille.</p>
<p>Shields, M., Tonmyr, L., Hovdestad, W., Gonzalez, A. & MacMillan, H. 2020.</p> <p>Exposure to family violence from childhood to adulthood.</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää lapsena koetun fyysisen tai seksuaalisen väkivallan, tai lapsena vanhempien välisen väkivallan todistami-sen yhteyttä ai-kuisena koettuun parisuhdeväki-valtaan.</p>	<p>Kyselytutkimus yli 18-vuotiaille, jotka asuvat puo-lison kanssa yh-dessä tai jotka ovat olleet yhtey-dessä ex-avo-puolisoonsa vii-meisen viiden vuoden aikana.</p>	<p>Lapsena koettu fyysinen tai sek-suaalinen väki-valta, sekä altis-tuminen vanhempien väliselle väkivallalle lisäävät riskiä joutua itse aikuisena pari-suhdeväkivallan uhriksi.</p>
<p>Skinner, L., Gavidia-Payne, S., Brown, S. & Giallo, R. 2019.</p> <p>Mechanisms Underlying Exposure to Partner Violence and Children's Emotional-Behavioral Difficulties.</p>	<p>Tarkoituksena selvittää vanhempien väliselle parisuhdeväki-vallalle altistumi-sen vaikutuksia tunne-elämän hyvinvointiin 10-vuotiaalla, kun altistuminen on tapahtunut lap-sen ensimmäi-sen elinvuoden aikana ja miten äidin masennus-</p>	<p>Pitkäaikaistutki-mus, jossa ai-neisto on kerätty kotiin lähetetyillä kyselylomak-keilla. Kysely lä-hetettiin ensim-mäisen kerran raskauden alku-vaiheessa, ja sen jälkeen synty-neen lapsen ol-lessa 1-, 4-, ja 10-vuotias.</p>	<p>Äidin kokemalla parisuhdeväki-vallalla lapsen ensimmäisen elinvuoden ai-kana oli suurin ja pitkäkestoisin vaikutus lapsen tunne-elämän ongelmiin 10-vuotiaana, vaikka väkivallalle altis-tuminen olisi vä-hentynyt myö-hemmin.</p>

	<p>oireet ja osallisuus kotikasvatukseen ensimmäisen neljän vuoden aikana vaikuttivat.</p> <p>Tarkoituksena myös selvittää onko lapsen sukupuoli ja ekonomisella asemalla merkitystä.</p>		<p>Varhainen puuttuminen vähentää pitkäaikaisvaikutuksia lapsen kehitykseen.</p> <p>Äidin masennusoireilla ja osallisuudella kotikasvatukseen oli suuri merkitys lapsen tunne-elämän ongelmiin ja ne yhdistettynä parisuhdeväkivaltaan lisäävät riskiä mielenterveysongelmien siirtymiseen sukupolvien välillä.</p> <p>Lapsen sukupuolella ei ollut merkitystä, mutta perheen heikko ekonominen asema lisää riskiä parisuhdeväkivallalle, äidin masennusoireille ja lapsen tunne-elämän ongelmille.</p>
--	---	--	---

Teemoittelutaulukko

Alkuperäisilmaisu	Teema
Tunne-elämän ongelmat, suorat ja epäsuorat vaikutukset masennusoireisiin, itsemurha-ajatukset, itsemurhan suunnittelu, itsemurhayritykset, mielenterveyshäiriöt, sopeutuneisuushäiriö eli esimerkiksi masennus, ahdistuneisuus, alhainen itsetunto, yksinäisyys, eristäytyminen, negatiivinen leimautuminen, läpi elämän kestävä tunne ulkopuolisuudesta	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen henkiseen hyvinvointiin
Lapsen käytöshäiriöt, käyttäytymishäiriö eli esimerkiksi aggressiivisuus, väkivaltaisuus, rikollinen tai epäsosiaalinen käyttäytyminen, vahingollinen käsitys väkivallasta, riski itsetuhoiselle käytökselle	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset lapsen käyttäytymiseen
Henkisen väkivallan käyttö tulevissa parisuhteissa, ankara vanhemmuus omia lapsia kohtaan, mielenterveysongelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle, lisääntynyt riski joutua myöhemmin väkivallan uhriksi, aikuisena parisuhdeväkivallan uhriksi joutuminen, nuoren lisääntynyt riski käyttää väkivaltaa omassa parisuhteessa, vahingollinen käsitys väkivallasta siirtyy ihmissuhteisiin läpi elämänkaaren, alttius väkivallalle ja hyväksikäytölle	Lähisuhdeväkivallan pitkäaikaisvaikutukset